Publicatieblad
van de Europese Unie

NL
C-serie

C/2024/6834

29.11.2024

AANBEVELING VAN DE RAAD

van 21 oktober 2024

inzake het economisch, begrotings-, werkgelegenheids- en structuurbeleid van Zweden

(C/2024/6834)

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 121, lid 2, en artikel 148, lid 4,

Gezien Verordening (EU) 2024/1263 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2024 betreffende de doeltreffende coördinatie van het economisch beleid en betreffende het multilaterale begrotingstoezicht en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1466/97 van de Raad ([1]), en met name artikel 3, lid 3,

Gezien Verordening (EU) nr. 1176/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 november 2011 betreffende de preventie en correctie van macro-economische onevenwichtigheden ([2]), en met name artikel 6, lid 1,

Gezien de aanbeveling van de Europese Commissie,

Gezien de resoluties van het Europees Parlement,

Gezien de conclusies van de Europese Raad,

Gezien het advies van het Comité voor de werkgelegenheid,

Gezien het advies van het Economisch en Financieel Comité,

Gezien het advies van het Comité voor sociale bescherming,

Gezien het advies van het Comité voor de economische politiek,

Overwegende hetgeen volgt:

(1) Verordening (EU) 2021/241 van het Europees Parlement en de Raad ([3]), waarbij de herstel- en veerkrachtfaciliteit ("de faciliteit") werd ingesteld, is op 19 februari 2021 in werking getreden. De faciliteit biedt de lidstaten financiële ondersteuning voor de uitvoering van hervormingen en investeringen, die worden gerealiseerd met budgettaire stimulansen door de Unie. In overeenstemming met de prioriteiten van het Europees Semester voor coördinatie van het economisch beleid, draagt de faciliteit bij aan het economisch en sociaal herstel en de uitvoering van duurzame hervormingen en investeringen, met name hervormingen en investeringen om de groene en de digitale transitie te bevorderen en de economieën van de lidstaten veerkrachtiger te maken. Zij helpt ook de overheidsfinanciën te versterken en de groei en werkgelegenheid op middellange en lange termijn te stimuleren, de territoriale cohesie binnen de Unie te verbeteren en de verdere uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten te ondersteunen.

(2) Verordening (EU) 2023/435 van het Europees Parlement en de Raad ([4]) ("de REPowerEU-verordening"), die op 27 februari 2023 is vastgesteld, heeft tot doel de Unie geleidelijk onafhankelijker te maken van de invoer van Russische fossiele brandstoffen. Dit zou moeten bijdragen tot energiezekerheid en de diversificatie van de energievoorziening van de Unie en tegelijkertijd het gebruik van hernieuwbare energiebronnen, de opslagcapaciteit voor energie en de energie-efficiëntie vergroten. Zweden heeft een nieuw REPowerEU-hoofdstuk toegevoegd aan zijn nationale herstel- en veerkrachtplan om belangrijke hervormingen en investeringen te financieren die de REPowerEU-doelstellingen helpen verwezenlijken.

(3) Op 16 maart 2023 heeft de Commissie een mededeling gepubliceerd met de titel "Concurrentievermogen van de EU op lange termijn: blik op de periode na 2030", als basis voor beleidsbeslissingen en met als doel te werken aan een groeibevorderend regelgevingskader. De mededeling schetst het concurrentievermogen ten aanzien van negen elkaar

([1]) PB L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) PB L 306 van 23.11.2011, blz. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
([3]) Verordening (EU) 2021/241 van het Europees Parlement en de Raad van 12 februari 2021 tot instelling van de herstel- en veerkrachtfaciliteit (PB L 57 van 18.2.2021, blz. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
([4]) Verordening (EU) 2023/435 van het Europees Parlement en de Raad van 27 februari 2023 tot wijziging van Verordening (EU) 2021/241 wat betreft REPowerEU-hoofdstukken in herstel- en veerkrachtplannen en tot wijziging van Verordeningen (EU) nr. 1303/2013, (EU) 2021/1060 en (EU) 2021/1755 en Richtlijn 2003/87/EG (PB L 63 van 28.2.2023, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

versterkende aanjagers. Van die aanjagers zijn de toegang tot particulier kapitaal, onderzoek en innovatie, onderwijs en vaardigheden en een goed functionerende eengemaakte markt de belangrijkste beleidsprioriteiten voor hervormingen en investeringen met als doel de huidige productiviteitsuitdagingen aan te pakken en het concurrentievermogen van de Unie en haar lidstaten op lange termijn op te bouwen. Op 14 februari 2024 heeft de Commissie een mededeling gepubliceerd met de titel "Het jaarverslag over de eengemaakte markt en het concurrentievermogen 2024". In die mededeling worden de sterktes en zwaktes van het concurrentievermogen van de eengemaakte markt van Europa beschreven. De ontwikkelingen van het jaar worden geschetst aan de hand van de negen geselecteerde aanjagers van het concurrentievermogen.

(4) Op 21 november 2023 heeft de Commissie de jaarlijkse duurzamegroeianalyse 2024 vastgesteld en daarmee de aanzet gegeven van het Europees Semester voor coördinatie van het economisch beleid van 2024. Op 22 maart 2024 hechtte de Europese Raad zijn goedkeuring aan de prioriteiten van de analyse voor 2024 die rond de vier dimensies van concurrerende duurzaamheid zijn geconcentreerd. Op 21 november 2023 heeft de Commissie op basis van Verordening (EU) nr. 1176/2011 ook het waarschuwingsmechanismeverslag 2024 vastgesteld, waarin zij Zweden heeft genoemd als een van de lidstaten die mogelijk door onevenwichtigheden is geraakt of het risico loopt daardoor geraakt te worden, en waarvoor een diepgaande evaluatie nodig zou zijn. De Commissie heeft ook een aanbeveling vastgesteld voor een aanbeveling van de Raad over het economisch beleid van de eurozone en een voorstel voor het gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid voor 2024 waarin de uitvoering van de werkgelegenheidsrichtsnoeren en de beginselen van de Europese pijler van sociale rechten wordt geanalyseerd. De Raad heeft de aanbeveling over het economisch beleid van de eurozone [5] (de "Aanbeveling van 2024 over de eurozone") op 12 april 2024 aangenomen en het gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid op 11 maart 2024.

(5) Op 30 april 2024 is het nieuwe kader voor economische governance van de Unie in werking getreden. Het kader omvat de nieuwe Verordening (EU) 2024/1263 betreffende de doeltreffende coördinatie van het economisch beleid en betreffende het multilaterale begrotingstoezicht, de gewijzigde Verordening (EG) nr. 1467/97 van de Raad [6] over de bespoediging en verduidelijking van de tenuitvoerlegging van de procedure bij buitensporige tekorten en de gewijzigde Richtlijn 2011/85/EU van de Raad [7] betreffende voorschriften voor de begrotingskaders van de lidstaten. De doelstellingen van het nieuwe kader voor economische governance zijn het bevorderen van gezonde en houdbare overheidsfinanciën, duurzame en inclusieve groei en veerkracht door middel van hervormingen en investeringen en het voorkomen van buitensporige overheidstekorten. Het nieuwe kader voor economische governance bevordert ook de nationale verantwoordelijkheid en heeft een grotere focus op de middellange termijn, in combinatie met een doeltreffendere en meer samenhangende handhaving. Elke lidstaat moet bij de Raad en de Commissie een nationaal budgettair-structureel plan voor de middellange termijn indienen. Een nationaal budgettair-structureel plan voor de middellange termijn bevat de budgettaire, hervormings- en investeringstoezeggingen van een lidstaat, met een planningshorizon van vier of vijf jaar, afhankelijk van de normale duur van de nationale legislatuurperiode. Het netto-uitgaventraject [8] van de nationale budgettair-structurele plannen voor de middellange termijn moet voldoen aan de vereisten van Verordening (EU) 2024/1263, met inbegrip van de vereisten om de overheidsschuld aan het einde van de aanpassingsperiode op een plausibel neerwaarts pad te brengen of te houden of op een prudent niveau onder 60 % van het bruto binnenlands product (bbp) te houden en om het overheidstekort op middellange termijn onder de in het Verdrag vastgelegde referentiewaarde van 3 % van het bbp te brengen en/of te houden. Indien een lidstaat zich overeenkomstig de criteria van Verordening (EU) 2024/1263 verbindt tot een relevante reeks hervormingen en investeringen, kan de aanpassingsperiode met maximaal drie jaar worden verlengd. Om de opstelling van die nationale budgettair-structurele plannen voor de middellange termijn te ondersteunen, heeft de Commissie op 21 juni 2024 richtsnoeren gepubliceerd over de informatie die de lidstaten moeten verstrekken in hun nationale budgettair-structurele plannen voor de middellange termijn en jaarlijkse voortgangsverslagen. Overeenkomstig de artikelen 5 en 36 van Verordening (EU) 2024/1263 heeft de Commissie in voorkomend geval referentiepaden en technische informatie aan de lidstaten bezorgd. De lidstaten moeten hun nationale budgettair-structurele plannen voor de middellange termijn uiterlijk op 20 september 2024 indienen, tenzij de lidstaat en de Commissie een redelijke verlenging van de termijn overeenkomen. Overeenkomstig hun nationale wettelijke kaders kunnen de lidstaten hun ontwerpplannen voor de middellange termijn met hun nationale parlementen bespreken, de onafhankelijke begrotingsinstellingen vragen een advies uit te brengen en de sociale partners en andere nationale belanghebbenden raadplegen.

---

[5] Aanbeveling van de Raad van 12 april 2024 over het economisch beleid van de eurozone (PB C, C/2024/2807, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

[6] Verordening (EG) nr. 1467/97 van de Raad van 7 juli 1997 over de bespoediging en verduidelijking van de tenuitvoerlegging van de procedure bij buitensporige tekorten (PB L 209 van 2.8.1997, blz. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

[7] Richtlijn 2011/85/EU van de Raad van 8 november 2011 tot vaststelling van voorschriften voor de begrotingskaders van de lidstaten (PB L 306 van 23.11.2011, blz. 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

[8] Netto-uitgaven in de zin van artikel 2, punt 2), van Verordening (EU) 2024/1263: "netto-uitgaven" zijn de overheidsuitgaven ongerekend i) rente-uitgaven, ii) discretionaire maatregelen aan de ontvangstenzijde, iii) uitgaven voor programma's van de Unie die volledig met inkomsten uit Uniefondsen worden gefinancierd, iv) nationale uitgaven voor medefinanciering van door de Unie gefinancierde programma's, v) cyclische elementen van de uitgaven voor werkloosheidsuitkeringen en vi) eenmalige en andere tijdelijke maatregelen.

(6) In 2024 blijft het Europees Semester voor coördinatie van het economisch beleid evolueren in overeenstemming met de uitvoering van de faciliteit. De volledige uitvoering van de herstel- en veerkrachtplannen blijft essentieel voor de verwezenlijking van de beleidsprioriteiten in het kader van het Europees Semester, aangezien de plannen helpen bij het doeltreffend aanpakken van alle of een aanzienlijk deel van de problemen die zijn aangehaald in de relevante landspecifieke aanbevelingen die in de afgelopen jaren zijn gedaan. De landspecifieke aanbevelingen van 2019, 2020, 2022 en 2023 blijven onverminderd van belang voor herstel- en veerkrachtplannen die zijn herzien, bijgewerkt of gewijzigd overeenkomstig de artikelen 14, 18 en 21 van Verordening (EU) 2021/241.

(7) Op 28 mei 2021 heeft Zweden overeenkomstig artikel 18, lid 1, van Verordening (EU) 2021/241 zijn herstel- en veerkrachtplan ingediend bij de Commissie. Op grond van artikel 19 van Verordening (EU) 2021/241 heeft de Commissie de relevantie, doeltreffendheid, efficiëntie en samenhang van het herstel- en veerkrachtplan beoordeeld overeenkomstig de in bijlage V bij die verordening opgenomen beoordelingsrichtsnoeren. Op 4 mei 2022 heeft de Raad zijn uitvoeringsbesluit betreffende de goedkeuring van de beoordeling van het herstel- en veerkrachtplan voor Zweden ([9]) vastgesteld, dat werd gewijzigd op 9 november 2023 op grond van artikel 18, lid 2, van Verordening (EU) 2021/241 om de maximale financiële bijdrage voor niet terug te betalen financiële steun bij te werken en het REPowerEU-hoofdstuk erin op te nemen ([10]). De tranches worden vrijgegeven als de Commissie overeenkomstig artikel 24, lid 5, van Verordening (EU) 2021/241 verklaart dat Zweden de desbetreffende in het uitvoeringsbesluit van de Raad vastgelegde mijlpalen en streefdoelen op bevredigende wijze heeft verwezenlijkt. Bevredigende verwezenlijking impliceert dat de verwezenlijking van eerdere mijlpalen en streefdoelen niet is teruggedraaid.

(8) Op 26 april 2024 heeft Zweden zijn nationale hervormingsprogramma 2024 en zijn convergentieprogramma 2024 ingediend, in overeenstemming met artikel 8, lid 1, van Verordening (EG) nr. 1466/97 van de Raad ([11]). Overeenkomstig artikel 27 van Verordening (EU) 2021/241 weerspiegelt het nationale hervormingsprogramma 2024 ook de halfjaarlijkse verslaglegging van Zweden over de vorderingen bij de verwezenlijking van zijn herstel- en veerkrachtplan.

(9) Op 19 juni 2024 heeft de Commissie het landverslag 2024 voor Zweden gepubliceerd. Daarin werd de vooruitgang beoordeeld die Zweden heeft geboekt bij de uitvoering van de desbetreffende landspecifieke aanbevelingen die de Raad tussen 2019 en 2023 heeft aangenomen, en werd de balans opgemaakt van de uitvoering door Zweden van het herstel- en veerkrachtplan. Op basis van die analyse werden in het landverslag lacunes vastgesteld met betrekking tot de uitdagingen die niet of slechts gedeeltelijk worden aangepakt in het herstel- en veerkrachtplan, alsook nieuwe en opkomende uitdagingen. Ook werd de voortgang beoordeeld die Zweden heeft geboekt bij de uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten en bij de verwezenlijking van de kerndoelen van de Unie inzake werkgelegenheid, vaardigheden en armoedebestrijding, alsook bij de verwezenlijking van de duurzameontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties.

(10) De Commissie heeft uit hoofde van artikel 5 van Verordening (EU) nr. 1176/2011 een diepgaande evaluatie uitgevoerd voor Zweden. De belangrijkste bevindingen van de beoordeling door de diensten van de Commissie van macro-economische kwetsbaarheden voor Zweden voor de toepassing van die verordening zijn gepubliceerd in maart 2024. De Commissie heeft op 19 juni 2024 geconcludeerd dat Zweden wordt geconfronteerd met macro-economische onevenwichtigheden. Zweden heeft met name te maken met kwetsbaarheden in verband met zijn vastgoedmarkt en hoge particuliere schulden, die ondanks enkele recente correcties nog steeds relevant zijn, en er is slechts in beperkte mate beleid gevoerd om deze kwetsbaarheden aan te pakken. Nadat de vastgoedprijzen enkele jaren zijn gestegen, zijn zij in 2022 en 2023 gedaald. De schuld van de particuliere sector ten opzichte van het bbp is gedaald vanwege de sterke groei van het nominale bbp als gevolg van de hoge inflatie, maar nominaal zijn de schulden toegenomen. De snelle stijging van de rente heeft een negatieve invloed gehad op de aflossingskosten van de schulden van huishoudens en commerciële vastgoedbedrijven, heeft de vraag doen dalen, en heeft de vastgoedprijzen aangetast. Het veelvuldig gebruik van variabele rentetarieven en hypotheken met een zeer lange looptijd heeft de financiële balans van huishoudens onder druk gezet, waardoor de aflossingscapaciteit is gedaald en de consumptie is afgenomen, waarmee is bijgedragen tot de recessie van 2023. Tegelijkertijd nam de bouw van nieuwe woningen sterk af. Ondanks recente dalingen worden woningen nog steeds aanzienlijk overgewaardeerd, en lijkt het erop dat de prijzen van commercieel vastgoed nog niet volledig zijn aangepast en dat er risico's bestaan voor de schuldaflossing als de rente hoog blijft en de waarde van vastgoed blijft dalen. De financiële sector is nauw verbonden met de vastgoedsector, maar de sterke prestaties daarvan zouden ervoor moeten zorgen dat de problemen van de vastgoedsector niet doorsijpelen naar de economie in bredere zin. Qua beleid is beperkte vooruitgang geboekt, en als er niet krachtiger actie wordt ondernomen, zullen de vastgestelde kwetsbaarheden blijven bestaan, hetgeen zou kunnen leiden tot een heropleving van de met schulden gefinancierde aankoop van woningen en de overwaardering van woningen. Maatregelen om het woningaanbod te vergroten, zouden deze problemen grotendeels kunnen voorkomen. Daarnaast stimuleert het belastingstelsel nog steeds huiseigenaarschap en de met schulden gefinancierde aankoop van woningen, doordat een aanzienlijk deel van de hypotheekrentebetalingen van de belasting kan worden afgetrokken. De huurmarkt is niet hervormd.

([9]) ST 7772/22 INIT en ST 7772/22 ADD 1.

([10]) Uitvoeringsbesluit van de Raad van 9 november 2023 tot wijziging van het Uitvoeringsbesluit van 4 mei 2022 betreffende de goedkeuring van de beoordeling van het herstel- en veerkrachtplan voor Zweden (ST 14474/23 INIT en ST 14474/23 ADD 1).

([11]) Verordening (EG) nr. 1466/97 van de Raad van 7 juli 1997 over versterking van het toezicht op begrotingssituaties en het toezicht op en de coördinatie van het economisch beleid (PB L 209 van 2.8.1997, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj).

(11) Volgens door Eurostat gevalideerde gegevens is het overheidssaldo van Zweden gedaald van een overschot van 1,2 % van het bbp in 2022 tot een tekort van 0,6 % in 2023, terwijl de overheidsschuld is gedaald van 33,2 % van het bbp eind 2022 tot 31,2 % eind 2023.

(12) Op 12 juli 2022 heeft de Raad aanbevolen ([12]) dat Zweden actie onderneemt om ervoor te zorgen dat de groei van de nationaal gefinancierde primaire lopende uitgaven in 2023 in overeenstemming is met een algemene neutrale fiscale beleidskoers ([13]), rekening houdend met de aanhoudende tijdelijke en gerichte steun aan huishoudens en bedrijven die het meest kwetsbaar zijn voor stijgingen van de energieprijzen en aan mensen die Oekraïne ontvluchten. Zweden moet klaarstaan om de lopende uitgaven aan te passen aan de veranderende situatie. Zweden kreeg ook de aanbeveling om meer overheidsinvesteringen te doen voor de groene en de digitale transitie, en voor energiezekerheid in het kader van het REPowerEU-initiatief, onder meer door gebruik te maken van de faciliteit en andere Uniefondsen. Volgens ramingen van de Commissie was de begrotingskoers ([14]) in 2023, met 0 % van het bbp, overwegend neutraal. De groei van de nationaal gefinancierde primaire lopende uitgaven (ongerekend discretionaire maatregelen aan de ontvangstenzijde) in 2023 heeft een overwegend neutrale bijdrage aan de begrotingskoers van 0,1 % van het bbp geleverd en was in overeenstemming met de aanbeveling van de Raad van 12 juli 2022. De grotendeels neutrale bijdrage van nationaal gefinancierde primaire lopende uitgaven was toe te schrijven aan de verlaging van de kosten van de (gerichte en niet-gerichte) noodsteunmaatregelen voor huishoudens en bedrijven in reactie op stijgingen van de energieprijzen (met 0,3 procentpunt van het bbp), die deels werd geneutraliseerd door een reeks kleinere maatregelen, waaronder een verlaging van de energiebelasting op brandstoffen. De nationaal gefinancierde investeringen bedroegen 4,9 % van het bbp in 2023, een stijging van 0,2 procentpunten ten opzichte van 2022. Zweden heeft overheidsinvesteringen gedaan in de groene en de digitale transitie en in energiezekerheid, bijvoorbeeld de regelingen "Industry Leap" en "Climate Leap", financiering voor klimaatprojecten en emissiearme technologie in industrieën en de uitbreiding van breedband. Zweden heeft nog geen betalingsaanvraag in het kader van de faciliteit ingediend.

(13) In het convergentieprogramma 2024 gaat het macro-economische scenario dat aan de begrotingsprognoses ten grondslag ligt, ervan uit dat het reële bbp in 2024 met 0,7 % en in 2025 met 2,5 % zal groeien, terwijl wordt uitgegaan van een KPIF-inflatie (inflatie van de consumentenprijzen exclusief rentekosten) van 2,1 % in 2024 en 1,7 % in 2025. Het overheidstekort zal naar verwachting toenemen tot 1,2 % van het bbp in 2024 en afnemen tot 0,3 % in 2025, terwijl de overheidsschuldquote naar verwachting zal toenemen tot 32,0 % eind 2024 en vervolgens zal afnemen tot 31,4 % eind 2025. Het overheidssaldo zal na 2025 naar verwachting in 2026 een overschot van 0,7 % van het bbp bereiken, en in 2027 een overschot van 1,7 %. Het overheidssaldo blijft naar verwachting gedurende de looptijd van het programma dus onder de in het Verdrag vastgelegde tekortreferentiewaarde van 3 % van het bbp. Naar verwachting zal de algehele overheidsschuldquote op haar beurt na 2025 afnemen tot 30,0 % in 2026 en 28,0 % in 2027.

(14) Volgens de voorjaarsprognoses 2024 van de Commissie zal het reële bbp groeien met 0,2 % in 2024 en 2,1 % in 2025 en zal de inflatie, gemeten aan de hand van het geharmoniseerd indexcijfer van de consumptieprijzen (GICP), in 2024 2,0 % en in 2025 1,8 % bedragen.

(15) In de voorjaarsprognoses 2024 van de Commissie wordt uitgegaan van een overheidstekort van 1,4 % van het bbp in 2024, onder meer als gevolg van een afnemende groei van de belastingontvangsten en hogere uitgaven, met name aan geïndexeerde pensioenen in de regionale en gemeentelijke subsector, terwijl de overheidsschuldquote zal oplopen tot 32 % eind 2024. Volgens de ramingen van de Commissie is de begrotingskoers in 2024 expansief (0,6 % van het bbp).

(16) Volgens de voorjaarsprognoses 2024 van de Commissie zullen in 2024 uitgaven ten belope van 0,1 % van het bbp worden gefinancierd met niet terug te betalen steun ("subsidies") uit hoofde van de faciliteit, tegenover 0,1 % van het bbp in 2023. De met subsidies uit hoofde van de faciliteit gefinancierde uitgaven zullen hoogwaardige investeringen en productiviteitsverhogende hervormingen mogelijk maken zonder dat dit rechtstreekse gevolgen heeft voor het overheidssaldo of de overheidsschuld van Zweden.

([12]) Aanbeveling van de Raad van 12 juli 2022 over het nationale hervormingsprogramma 2022 van Zweden en met een advies van de Raad over het convergentieprogramma 2022 van Zweden (PB C 334 van 1.9.2022, blz. 221).

([13]) Volgens de voorjaarsprognoses 2024 van de Commissie bedraagt de potentiële outputgroei op middellange termijn van Zweden in 2023 nominaal 7,7 %, op basis van de gemiddelde reële potentiële groei over tien jaar en de bbp-deflator van 2023.

([14]) De begrotingskoers wordt afgemeten aan de jaarlijkse verandering in de onderliggende begrotingssituatie van de overheid. Op basis daarvan wordt de economische impuls beoordeeld die uitgaat van het begrotingsbeleid – zowel het op nationaal niveau gefinancierde beleid als het beleid dat uit de begroting van de Unie wordt gefinancierd. De begrotingskoers wordt gemeten als het verschil tussen i) het groeipotentieel op middellange termijn en ii) de verandering in de primaire uitgaven (discretionaire maatregelen aan de ontvangstenzijde niet meegerekend), exclusief de tijdelijke COVID-19-crisismaatregelen, maar inclusief de uitgaven gefinancierd door niet terug te betalen steun (subsidies) in het kader van de faciliteit en andere Uniefondsen. Een minteken bij de indicator wijst op een expansief begrotingsbeleid, terwijl een plusteken bij de indicator wijst op een contractief begrotingsbeleid.

(17) Op 14 juli 2023 heeft de Raad Zweden aanbevolen ([15]) om in 2024 een gezonde begrotingssituatie aan te houden. De lidstaten is verzocht er bij het uitvoeren van hun begroting 2023 en het opstellen van hun begroting voor 2024 rekening mee te houden dat de Commissie aan de Raad zou voorstellen om op een tekort gebaseerde buitensporigtekortprocedures in te leiden op basis van de begrotingsresultaten voor 2023. Volgens de voorjaarsprognoses 2024 van de Commissie zal het structurele saldo van Zweden naar verwachting 0,0 % van het bbp bedragen in 2024, tegenover 0,1 % in 2023, zodat het boven het niveau blijft van de begrotingsdoelstelling van het land op middellange termijn van een structureel saldo van - 1 % van het bbp. Dit is in overeenstemming met hetgeen de Raad heeft aanbevolen.

(18) Bovendien heeft de Raad Zweden aanbevolen om de van kracht zijnde noodsteunmaatregelen voor energie zo snel mogelijk in 2023 en 2024 af te bouwen. De Raad heeft voorts aanbevolen dat, indien hernieuwde stijgingen van de energieprijzen nieuwe of voortgezette steunmaatregelen vereisen, Zweden ervoor zou moeten zorgen dat dergelijke steunmaatregelen gericht zijn op de bescherming van kwetsbare huishoudens en bedrijven, budgettair haalbaar zijn, en stimulansen voor energiebesparing behouden. Volgens de voorjaarsprognoses 2024 van de Commissie bedragen de nettobegrotingskosten ([16]) van de noodsteunmaatregelen voor energie naar raming minder dan 0,1 % van het bbp in 2023, 0,1 % in 2024 en 0 % in 2025. De noodsteunmaatregelen voor energie werden in 2023 en 2024 afgebouwd. Dit is in overeenstemming met hetgeen de Raad heeft aanbevolen.

(19) Daarnaast heeft de Raad Zweden aanbevolen om nationaal gefinancierde overheidsinvesteringen in stand te houden en te zorgen voor een doeltreffende absorptie van subsidies uit hoofde van de faciliteit en van andere Uniefondsen, met name om de groene en de digitale transitie te bevorderen. Volgens de voorjaarsprognoses 2024 van de Commissie zullen de nationaal gefinancierde overheidsinvesteringen naar verwachting toenemen van 4,9 % van het bbp in 2023 tot 5,1 % van het bbp in 2024. Dit is in overeenstemming met hetgeen de Raad heeft aanbevolen. De overheidsuitgaven die worden gefinancierd met inkomsten uit Uniefondsen, met inbegrip van subsidies uit hoofde van de faciliteit, blijven naar verwachting stabiel op 0,2 % van het bbp in 2024.

(20) Op basis van de op de afsluitdatum van de prognose bekende beleidsmaatregelen en ervan uitgaande dat het beleid niet verandert, wordt in de voorjaarsprognose 2024 van de Commissie uitgegaan van een overheidstekort van 0,9 % van het bbp en een overheidsschuldquote van 31,3 % in 2025, mede vanwege het verwachte economische herstel.

(21) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt b), van Verordening (EU) 2021/241 en criterium 2.2 van bijlage V bij die verordening bevat het herstel- en veerkrachtplan een uitgebreide reeks elkaar versterkende hervormingen en investeringen die uiterlijk in 2026 moeten zijn uitgevoerd. Verwacht wordt dat die hervormingen en investeringen helpen bij het doeltreffend aanpakken van alle of een aanzienlijk deel van de uitdagingen die in de desbetreffende landspecifieke aanbevelingen zijn vastgesteld. Om het concurrentievermogen van Zweden op lange termijn te stimuleren door middel van de groene en de digitale transities, en tegelijk sociale rechtvaardigheid te waarborgen, is het van essentieel belang om binnen deze krappe termijn snel werk te maken van de doeltreffende uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan, met inbegrip van het REPowerEU-hoofdstuk. Om uiterlijk in augustus 2026 de toezeggingen van het herstel- en veerkrachtplan na te komen, is het van essentieel belang dat Zweden de uitvoering van de hervormingen en de investeringen duidelijk versnelt. De systematische betrokkenheid van lokale en regionale autoriteiten, sociale partners, het maatschappelijk middenveld en andere relevante belanghebbenden blijft belangrijk om te zorgen voor een breed gevoelde verantwoordelijkheid voor de succesvolle uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan.

(22) In het kader van de tussentijdse evaluatie van de cohesiebeleidsprogramma's moet Zweden overeenkomstig artikel 18 van Verordening (EU) 2021/1060 van het Europees Parlement en de Raad ([17]) elk programma ondersteund door het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling (EFRO), het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+), het Cohesiefonds en het Fonds voor een rechtvaardige transitie uiterlijk in maart 2025 toetsen aan onder meer de uitdagingen zoals benoemd in de landspecifieke aanbevelingen 2024, en zijn nationale energie- en klimaatplan. Die toetsing vormt de basis voor de definitieve toewijzing van de financiering van de Unie die in elk programma is opgenomen. Zweden heeft vooruitgang geboekt bij de uitvoering van de cohesiebeleidsprogramma's en de Europese pijler van sociale rechten, maar er blijven knelpunten bestaan en er gaapt nog steeds een kloof tussen de hoofdstedelijke regio en de rest van het land. Het is belangrijk de cohesiebeleidsprogramma's sneller uit te voeren. De in die programma's overeengekomen prioriteiten blijven relevant. Het is van cruciaal belang innovatie te blijven ondersteunen die bijdraagt tot de verdere vergroening van de samenleving, met als ambitie om een klimaatneutrale economie tot stand te brengen, en tegelijkertijd sociaal-economische verschillen tussen regio's en verschillen tussen stedelijke en niet-stedelijke gebieden te blijven aanpakken. Daarnaast blijft het van cruciaal belang om bij- en omscholing te stimuleren, met bijzondere aandacht voor kwetsbare groepen en vooral mensen met een migratieachtergrond. Zweden zou ook kunnen gebruikmaken van het platform voor strategische technologieën voor

([15]) Aanbeveling van de Raad van 14 juli 2023 over het nationale hervormingsprogramma 2023 van Zweden en met een advies van de Raad over het convergentieprogramma 2023 van Zweden (PB C 312 van 1.9.2023, blz. 252).

([16]) Het cijfer geeft het niveau weer van de jaarlijkse begrotingskosten van die maatregelen, inclusief inkomsten en uitgaven en, in voorkomend geval, ongerekend de inkomsten uit belastingen op uitzonderlijke winsten van energieleveranciers.

([17]) Verordening (EU) 2021/1060 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 houdende gemeenschappelijke bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds Plus, het Cohesiefonds, het Fonds voor een rechtvaardige transitie en het Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur en de financiële regels voor die fondsen en voor het Fonds voor asiel, migratie en integratie, het Fonds voor interne veiligheid en het Instrument voor financiële steun voor grensbeheer en visumbeleid (PB L 231 van 30.6.2021, blz. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

Europa, dat is opgericht bij Verordening (EU) 2024/795 van het Europees Parlement en de Raad ([18]), om investeringen in technologieën ter ondersteuning van de groene transitie te stimuleren. De ontwikkeling en productie van schone en hulpbronnenefficiënte technologieën, waarbij ook de waardeketens moeten worden versterkt en tekorten aan arbeidskrachten en vaardigheden moeten worden aangepakt, is belangrijk voor de duurzaamheid en het concurrentievermogen van Zweedse regio's en hun kleine en middelgrote ondernemingen op lange termijn.

(23) Naast de economische en sociale uitdagingen die met het herstel- en veerkrachtplan en andere Uniefondsen worden aangepakt, wordt Zweden geconfronteerd met een aantal extra uitdagingen in verband met: a) achteruitgaande schoolprestaties, vooral van leerlingen uit kansarme sociaal-economische milieus of met een migratieachtergrond; b) vaardighedenkloven, die het grootst zijn voor mensen uit kansarme sociaal-economische milieus of met een migratieachtergrond; en c) reductie van de broeikasgasemissies.

(24) Volgens het PISA-onderzoek ("Programme for International Student Assessment") van 2022 zijn de basisvaardigheden van Zweedse leerlingen sinds 2018 verslechterd. De grootste verslechtering vond plaats op het gebied van wiskunde, waar het percentage onderpresteerders ruim boven de Uniedoelstelling lag. Het percentage ondermaatse prestaties nam nog sterker toe voor leerlingen uit kansarme sociaal-economische milieus, en het verschil tussen in Zweden geboren leerlingen en leerlingen met een migratieachtergrond is zeer groot. Bovendien bestaat het risico dat het aanhoudende tekort aan gekwalificeerde leerkrachten negatieve gevolgen heeft voor de kwaliteit van het onderwijsstelsel en de prestaties van de leerlingen.

(25) In 2022 had 15 % van alle leerlingen aan het eind van de lagere middelbare school te lage of onvolledige cijfers, waardoor zij niet aan de hogere middelbare school mochten beginnen. Hierbij gaat het vooral om leerlingen uit kansarme sociaal-economische milieus of met een migratieachtergrond. Deze leerlingen zijn ook ondervertegenwoordigd op privéscholen, waar leerlingen gemiddeld betere kansen hebben om in aanmerking te komen voor een vervolgstudie. Aangezien voor de meeste banen in Zweden een diploma hoger middelbaar of hoger onderwijs nodig is, brengt deze kloof in opleidingsniveau ook het risico met zich mee om geen baan te vinden, met negatieve gevolgen voor de integratie.

(26) Er zijn grote verschillen tussen bevolkingsgroepen wat het vaardigheden- en opleidingsniveau betreft. Deze verschillen zijn het duidelijkst voor jongeren die buiten de Unie zijn geboren: zij hebben minder vaak hoger middelbaar onderwijs afgerond, hebben minder vaak een baan en volgen minder vaak onderwijs of een opleiding dan jongeren die in Zweden zijn geboren. Dit vermindert hun kansen op werk en vormt een risico voor het vermogen van Zweden om zijn duurzame concurrentievermogen verder te verbeteren. Bovendien verergeren deze vaardigheidskloven het tekort aan arbeidskrachten, vooral in de industrie en de dienstensector, en vormen ze een grote uitdaging voor de ontwikkeling en groene industriële transitie van de noordelijkste delen van het land.

(27) Met het huidige beleid lijkt het onwaarschijnlijk dat Zweden zijn doelstellingen voor 2030 in het kader van het Uniebeleid ter vermindering van de broeikasgasemissies ("de emissiestreefcijfers voor 2030") zal verwezenlijken. Er zijn nog steeds geen geactualiseerde alomvattende scenario's voor broeikasgasemissies waarin beleidsveranderingen in 2023 en 2024 zijn opgenomen, aangezien het momenteel beschikbare klimaatactieplan van de regering gericht is op een langere periode tot 2045, zonder kwantitatieve scenario's voor emissietrajecten voor de periode tot 2030. Verschillende studies van officiële en onafhankelijke instanties lijken echter te bevestigen dat Zweden met het huidige beleid de emissiestreefcijfers voor 2030 verreweg niet zal halen. Emissiereducties in het wegvervoer zijn van cruciaal belang als Zweden de emissiestreefcijfers voor 2030 wil halen. Het wegvervoer genereert driekwart van de energievraag naar olie- en aardolieproducten, de belangrijkste bron van broeikasgasemissies van fossiele brandstoffen in Zweden.

([18]) Verordening (EU) 2024/795 van het Europees Parlement en de Raad van 29 februari 2024 tot oprichting van het platform voor strategische technologieën voor Europa (STEP) en tot wijziging van Richtlijn 2003/87/EG en Verordeningen (EU) 2021/1058, (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1057, (EU) nr. 1303/2013, (EU) nr. 223/2014, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697 en (EU) 2021/241 (PB L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

(28) Hoewel Zweden het hoogste aandeel hernieuwbare energie in het totale energieverbruik van de Unie heeft, is er nog veel onbenut potentieel voor hernieuwbare energie. Door dit potentieel te benutten, zou de elektrificatie van industrieën in Zweden kunnen worden voortgezet en zouden groene industriële ontwikkelingen en decarbonisatie in het noorden van Zweden, waarvoor nog veel meer energie moet worden opgewekt, kunnen worden bevorderd. Er zijn nog steeds verschillende obstakels voor de uitbreiding van de productiecapaciteit voor hernieuwbare energie van het land. Dit zou ertoe kunnen leiden dat Zweden de beoogde uitbreiding van zijn capaciteiten voor windenergie met 13 GW en van zonne-energie met 5 GW tussen 2021 en 2030 niet verwezenlijkt. Belemmeringen voor de verlening van vergunningen voor offshore- en onshore-windenergie vormen een van die obstakels. Die belemmeringen vloeien onder meer voort uit inefficiënte vergunningsprocedures en vetorechten van gemeenten en defensieautoriteiten.

(29) In het licht van de diepgaande evaluatie van de Commissie en conclusies betreffende het bestaan van onevenwichtigheden zijn de aanbevelingen op grond van artikel 6 van Verordening (EU) nr. 1176/2011 in aanbeveling 1 weergegeven. Het in aanbeveling 1 bedoelde beleid draagt bij tot de aanpak van kwetsbaarheden in verband met de hoge schuldenlast van huishoudens en hoge vastgoedprijzen,

BEVEELT AAN dat Zweden in 2024 en 2025 de volgende acties onderneemt:

1. het budgettair-structurele plan voor de middellange termijn tijdig indienen; risico's in verband met hoge schulden van huishoudens en onevenwichtigheden op de huizenmarkt verkleinen door de hypotheekrenteaftrek te verlagen en door de periodieke onroerendgoedbelasting te verhogen, en tegelijkertijd passende instrumenten ontwikkelen om beleid beter te evalueren en gerichter te maken; investeringen in de woningbouw bevorderen om de meest urgente tekorten terug te dringen, met name door structurele belemmeringen voor woningbouw weg te nemen; de efficiëntie van de huizenmarkt verbeteren, onder meer door hervormingen op de huurmarkt door te voeren;

2. gezien de langdurige vertragingen, de uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan, inclusief het REPowerEU-hoofdstuk, aanzienlijk versnellen, en ervoor zorgen dat de hervormingen en investeringen uiterlijk in augustus 2026 zijn voltooid; de uitvoering van de cohesiebeleidsprogramma's versnellen; in het kader van de tussentijdse evaluatie van die programma's blijven focussen op de overeengekomen prioriteiten, en daarbij de kansen die het platform voor strategische technologieën voor Europa biedt om het concurrentievermogen te verbeteren, in overweging nemen;

3. de onderwijsprestaties verbeteren, ook van leerlingen uit kansarme sociaal-economische milieus of met een migratieachtergrond, door het aanhoudende tekort aan gekwalificeerde leerkrachten aan te pakken, gelijke toegang tot het onderwijsstelsel te waarborgen en de doorstroom van leerlingen naar het hoger middelbaar onderwijs verder te ondersteunen; de vaardigheden van de beroepsbevolking ontwikkelen, met name die van mensen uit kansarme sociaal-economische milieus of met een migratieachtergrond, door middel van gerichte beleidsmaatregelen om hun integratie op de arbeidsmarkt te verbeteren;

4. ervoor zorgen dat de broeikasgasemissiereductiedoelstellingen worden verwezenlijkt, met name door de emissies van het wegvervoer te verminderen en de vergunningsprocedures voor het gebruik van hernieuwbare energiebronnen, en met name offshore- en onshore-windenergie, te versnellen en te stroomlijnen.

Gedaan te Luxemburg, 21 oktober 2024.

Voor de Raad

De voorzitter

NAGY I.